Årsberetning 2024

Ta vare på smilet

Tannhelsetjenestens
kompetansesenter
Rogaland

Innholdsfortegnelse

Forord ... 3

Kompetansesenterets samfunnsoppdrag ... 4

Virksomheten ... 5

- Organisering ... 5
- Økonomi ... 5
- Personell ... 5
- Ombygging ... 5

Klinisk virksomhet ... 6

- Ansatte, årsverk og arbeidsforhold ... 6
- Spesialistkandidater ... 6
- Henvisninger ... 7
  - Tverrfaglig spesialistgruppe ... 7
- TOO-prosjektet – tilrettelagt tannhelsetilbud til tortur- og overgrepsutsatte og personer med sterk angst for tannbehandling (odontofobi) ... 8
  - TBiT – tilrettelagt behandlingstilbud for barn og ungdom med tannbehandlingsangst og/eller sprøytefobi ... 9
  - Tannbehandling i narkose ... 9
- Kompetanse- og fagutvikling ... 10
  - Rådgivning, veiledning og fagstøtte ... 10
  - Hospitering ... 10
  - Spesialistkandidater ... 10
  - Kurs og foredrag arrangert av TkRogaland ... 11
  - Foredrag av ansatte på Stavanger- og Haugesund spesialisttannklinikk ... 11

Forskning ... 13

- Ekstern finansiering: tildelinger, søknader og aktive prosjekter ... 13
- Publisering og formidling ... 14
  - Vitenskapelige artikler ... 14
  - Populærvitenskapelig formidling ... 14
  - Konferansebidrag ... 14
  - Andre muntlige presentasjoner ... 15
  - Andre bidrag ... 15
- Forskningssamarbeid og nettverk ... 16
- En kort oversikt over de største prosjektene ... 16
  - Exploring the context, mechanisms and outcomes of a dental anxiety service for torture, abuse and dental phobia patients: a realist evaluation ... 16
  - Munnhelse i sykehjem ... 16
  - Oral helse hos barn fra innvandrerfamilier ... 16
  - Autismespekterdiagnose (ASD) og tannbehandling. Utprøving av et tilvenningsprogram i den offentlige tannhelsetjenesten ... 16
  - Tannbehandlingsangst og livskvalitet ... 17
  - Oral helse for innsatte i fengsel ... 17
  - «Hvordan går det med tannimplantatene» ... 17
  - Behandlingsresultat hos røykere og ikke-røykere etter periodontal behandling ... 17

Kontakt ... 18

Forord

Tannhelsetjenestens Kompetansesenter Rogaland, TkRogaland gjør en forskjell for innbyggerne i Rogaland. Haugesund og Stavanger spesialisttannklinikk gir befolkningen i Rogaland tverrfaglige spesialisttannhelsetjenester av høy kvalitet.

TkRogaland gir tverrfaglig spesialisttannbehandling til hele befolkingen i regionen. Vi ønsker å unngå overdiagnostikk og overbehandling, og tilbyr nødvendig tannhelsehjelp.

De odontologiske kompetansesentrene har et særskilt ansvar for forskning rettet mot innbyggere med rettigheter til offentlig finansierte tannhelsetjenester og personer med omfattende tannhelseproblemer.

Forskningsavdelingen ved TkRogaland er opptatt av ulikhet i munnhelse, og driver tverrfaglig, samfunnsodontologisk praksisnær forskning på sårbare og spesielt utsatte pasientgrupper.

De regionale odontologiske kompetansesentrene er tannhelsetjenestens parallell til sykehusene.

Tannhelsepersonellet vårt gir råd, veiledning og opplæring til både offentlige og private kollegaer.

TkRogaland ønsker å bidra til å skape åpenhet og dialog omkring uønskede hendelser. Først når vi våger å snakke om feil og kvalitetsavvik, er det mulig å gjøre noe med dem

TkRogalands årsrapport må sees i sammenheng med Tannhelse Rogalands årsrapport. Vi er gjensidig avhengige av hverandre. Vi lykkes sammen og har felles utfordringer.

Årsrapporten viser noe av bredden og omfanget av TkRogalands samfunnsnyttige og viktige arbeid.

Kompetansesenterets samfunnsoppdrag

Stortinget har siden 2003 bevilget midler til oppbygging av regionale odontologiske kompetansesentre. Det finnes i dag fem odontologiske kompetansesentre i landet. De er lokalisert i Oslo, Bergen, Trondheim, Tromsø og Stavanger.

De regionale odontologiske kompetansesentrene bidrar til et tannhelsefaglig kompetansemiljø i regionen. Det sikrer befolkningen tverrfaglig spesialistbehandling og bidrar til fagutvikling og forskning i hele tannhelsetjenesten.

De odontologiske kompetansesentrenes hovedoppgaver er å:

- øke tilgjengeligheten til tverrfaglige spesialisttannhelsetjenester
- bidra til fagutvikling og tilby rådgivning og etterutdanning
- drive praksisnær forskning
- tilby klinisk praksis for tannleger under spesialistutdanning

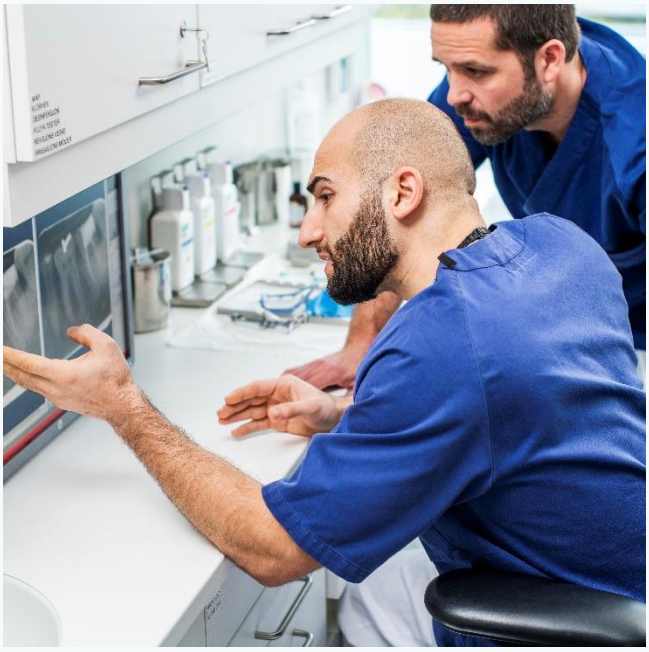

Virksomheten

TkRogaland eies av Tannhelse Rogaland FKF. Tannhelse Rogaland FKF er et fylkeskommunalt foretak og ivaretar fylkeskommunens ansvar for den offentlige tannhelsetjenesten

TkRogaland sikrer befolkningen tverrfaglig spesialisttannhelsetjenester i hele regionen. Spesialistklinikkene mottar henvisninger fra offentlige og private tannklinikker, og fra primær- og spesialisthelsetjenesten.

Universitetet og høyskolene i fylket har ikke et fagmiljø med tannhelsefaglig kompetanse. TkRogaland har derfor en viktig rolle i fagutvikling og kompetanseheving i regionen. Forskningsavdelingen gir oral helseforskning i en region hvor dette tidligere har vært fraværende. Forskingsavdelingen har et mål om en ledende nasjonal aktør i fagutvikling og praksisnær forskning på oral helse på sårbare pasientgrupper og personer med omfattende tannhelseproblemer. Avdelingen samarbeider også med andre fagmiljøer, både lokalt og nasjonalt. Avdelingen arbeider for å synliggjøre forskningen, også utenfor forskningsmiljøet, både til tannhelsepersonell og til befolkningen.

Alle disse faktorene bedrer både tilgjengelighet og kvalitet på tannhelsetjenestene i Rogaland, både i den offentlige- og private tannhelsetjenesten.

Organisering

Fylkestannhelsesjefen er øverste leder for Tannhelsetjenestens kompetansesenter Rogaland. Leder av TkRogaland har det daglige lederansvaret og sitter i fylkestannhelsesjefens ledergruppe.

Kompetansesenteret består av Stavanger og Haugesund spesialisttannklinikker, en forskningsavdeling og en avdeling som for tilrettelagt tannbehandling til pasienter som ikke mestrer ordinær tannbehandling.

Forskningsavdeling ledes av forskingsleder. Det er en leder for TOO-teamene, og det er klinikkledere på spesialist-tannklinikkene. Disse lederne utgjør Kompetansesenterets ledergruppe.

Mellomlederne har ulik stillingsprosent knyttet til ledelse og varierende grad av personal, fag og økonomiansvar

Økonomi

Kompetansesenteret får sine inntekter fra Helsedirektoratets tilskuddsordning, overføringer fra Tannhelse Rogaland, pasientinntekter og noe ekstern finansiering.

Personell

Det har vært utfordrende å rekruttere til ledige tannhelsesekretær og tannlegespesialiststillinger i 2024. Det er også i disse yrkesgruppen vi finner høyest turnoverintensjon. Flere oppgir at de vurderer å begynne i den private tannhelsetjenesten. Årsakene til dette er bedre betingelser, da først og fremst lønn, men også at de opplever stort arbeidspress i hverdagen. Ved årsskifte var det ledig en stilling for kjeveortoped og to stillinger for spesialist i oral kirurgi og oral medisin.

I forskningsavdelingen er det ansatt to nye forskere. Én av disse er ansatt i 100%, og en i bistilling. Avdelingen ansatt ny rådgiver i fast stilling. Det har vært utfordrende å rekruttere ny forskningsleder. I starten av påfølgende år lyses lederstillingen ut for tredje gang. I mellomtiden har en av forskerne tredd inn som fungerende leder.

Ombygging

Starten av året var preget av videre ombygging som startet i 2023. Høsten 2024 hadde TkRogaland nyåpning i lokalene i Hillevåg.

Klinisk virksomhet

Ansatte, årsverk og arbeidsforhold

Det finnes åtte ulike odontologiske spesialiteter. I 2022 vedtok myndighetene å godkjenne en ny spesialitet, multidisiplinær odontologi. Alle spesialitetene bortsett fra den nyeste finnes på TkRogaland i ulike stillingsbrøker. De fleste medarbeiderne er ansatt i faste stillinger, men det er også tre tannlegespesialister og en psykolog som etter eget ønske er i små midlertidige engasjementer. De er ikke tatt med i tabellen nedenfor. I tillegg til antallet ansatte som vises i tabeller er det leder av TkRogaland i 100% stilling.

Spesialistkandidater

Tannhelse Rogaland opprettet i 2012 et utdanningsfond. Det finansierer lønn til spesialistkandidater under utdanning. Spesialistkandidatene tilbys 75% lønn under utdanning mot bindingstid på to år. Det er et viktig rekrutteringstiltak for tannlegene i allmenn tannhelsetjeneste. Det er for tiden to tannleger i Tannhelse Rogaland som er under spesialistutdanning utdannelse mot bindingstid.

Antall personer pr. 31.12.2024						
Fagområde	**Stavanger**		**Haugesund**		**Totalt**	
	Person	**%**	**Person**	**%**	**Person**	**%**
Endodonti (rotfylling)	2	100	1	100	3	200
Oral medisin og oral kirurgi	2	110	1	10	3	120
Oral protetikk (rehabilitering)	3	200	1	60	4	260
Pedodonti (barnetannpleie)	3	210	1	90	4	300
Kjeveortopedi (tannregulering)	1	80	1	60	2	140
Kjeve- og ansiktsradiologi (røntgen)	1	40	1	20	2	60
Periodonti (tannkjøttsbehandling)	1	50	1	15	2	65
Multidisiplinær odontologi	0	0	0	0	0	0
Tannpleier	3	170	1	100	4	270
Tannlege	4	160	1	100	4	240
Tannhelsesekretær	14	1300	6	500	20	1800
Psykolog	3	220	0	0	3	220
Ledelse	1	80	1	40	2	140
Resepsjonist	3	260	1	100	4	360
Sterilforsynings-medarbeider	1	100	0	0	1	100
Totalt	41	3080	17	1195	58	4275

Henvisninger

Både Haugesund og Stavanger spesialisttannklinikker tar imot henvisninger fra privat og offentlig tannhelsetjeneste.

Antall henvisninger ligger nokså stabilt fra fjoråret, med 4250 henvisninger i 2023, og 4168 henvisninger i 2024.

Det er gledelig å se at vi mottar henvisninger fra primær- og spesialisthelsetjenesten også. Det kan tyde på at odontologien er i ferd med å integreres bedre i medisinen.

Det er inngått avtale med Vestland fylkeskommune om at prioriterte pasienter i Sør-Hordaland tilbys spesialisttannlegetjenester i Haugesund. Tannhelsetjenesten i Agder henviser barn bosatt nordvest i fylket til pedodontistene på Stavanger spesialisttannklinikk.

Antall henvisninger			
Fagområde	**Stavanger**	**Haugesund**	**Totalt**
Endodonti (rotfylling)	307	436	743
Oral medisin og oral kirurgi	1032	239	1271
Oral protetikk (rehabilitering)	309	110	419
Pedodonti (barnetannpleie)	316	179	495
Kjeveortopedi (tannregulering)	358	110	468
Kjeve- og ansiktsradiologi (røntgen)	139	68	207
Periodonti (tannkjøttsbehandling)	106	58	164
Multidisiplinær odontologi	0	0	0
Tannpleier	56	16	72
Tannlege	220	102	322
Psykolog	7	0	7
Totalt	2850	1318	4168

Tverrfaglig spesialistgruppe

Tverrfaglig spesialistgruppe er en behandlings- og planleggingsgruppe, som består av tannpleiere, spesialister innen pedodonti, kjeveortopedi, oral kirurgi og oralprotetikk. Kompetanse i radiologi, endodonti og periodonti kan innhentes umiddelbart ved behov. Alle spesialistene er ansatt på Stavanger spesialisttannklinikk, bortsett fra en ekstern spesialist i kjeveortopedi, som er privat praktiserende i Bergen.

Gruppen ledes av en spesialist i pedodonti som forbereder kasusene, koordinerer behandling og skriver epikriser. Pasienter med behov for tverrfaglig utredning og behandlingsplanlegging kan henvises til gruppen. Flere av pasientkasusene har kompliserte medisinske og odontologiske utfordringer. Det er ofte nødvendig å samarbeide med Stavanger Universitetssjukehus og TAKO-senteret om disse pasientene. TAKO-senteret er et nasjonalt Kompetansesenter for oral helse ved sjeldne diagnoser. Den tverrfaglige spesialistgruppen hadde fem møter og behandlet 21 kompliserte pasientkasus i 2024.

TOO-prosjektet – tilrettelagt tannhelsetilbud til tortur- og overgrepsutsatte og personer med sterk angst for tannbehandling (odontofobi)

Fylkeskommunene har fått i oppdrag av Helsedirektoratet å gi et tilrettelagt tannbehandlingstilbud til torturoverlevere, overgrepsutsatte og personer med sterk tannbehandlingsangst.

TkRogaland har det faglige og administrative ansvaret for TOO tilbudet i Rogaland.

Behandlingen består av to faser: først behandling av angstlidelser og deretter oral rehabilitering.

Tverfagligbehandlerteamene består av psykolog, tannlege, tannhelsesekretærer – og i noen tilfeller tannpleier. Tannhelse Rogaland har tverrfaglig team i Haugesund, Stavanger og på Nærbø. Det er tre heltidsansatte i TOO teamet i Stavanger. De fleste ansatte i tverrfagligbehandlerteam har en liten stillingsbrøk i disse teamene og sin hovedstilling i Tannhelse Rogaland, mens de andre har resten av stillingsprosenten sin i privat virksomhet.

Rehabilitering av pasientene som er ferdigbehandlet i de tverrfaglige teamene, blir utført både i på TkRogaland, i Tannhelse Rogaland og hos privatpraktiserende tannleger som vi har avtaler med. Mange av pasientene har omfattende rehabiliteringsbehov, og spesialisttannbehandling og behandling i narkose er ofte nødvendig.

Både den psykologiske behandlingen og tannbehandlingen er gratis for pasientene.

I 2021 ble det gjennomført en nasjonal evaluering av TOO-tilbudet. I etterkant innførte Helsedirektoratet endringer i TOO tilbudet. Både tydeligere inklusjonskriterier og omfang av oral rehabilitering gjorde at langt flere pasienter ble ferdig behandlet i TOO og ventelisten kraftig redusert.

Fagområde	Nærbø		Stavanger		Haugesund		Totalt	
	Person	%	Person	%	Person	%	Person	%
Tannleger	1	20	4	170	2	40	7	230
Psykologer	1	20	3	140	0	0	4	160
Tannpleiere	0	0	0	0	1	20	1	20
Tannhelsesekretærer	1	20	2	120	1	20	4	160
Psykiatrisk sykepleier	0	0	1	20	0	0	1	20
Ledelse*	0	0	1	80	0	0	1	80
Totalt	3	60	10	530	4	80	17	670

* Resten av tiden i fulltidsstillingen brukes på pasientbehandling

TBiT – tilrettelagt behandlingstilbud for barn og ungdom med tannbehandlingsangst og/eller sprøytefobi

Trygge Barn i Tannbehandling (TBiT) er et behandlingstilbud for barn og ungdom mellom 8-18 år som har tannbehandlingsangst og/eller sprøytefobi slik at de ikke mestrer ordinær tannbehandling. I 2024 fikk vi på plass et TBiT-team med psykolog, tannlege og tannhelsesekretær.

Tannbehandling i narkose

TkRogaland har det faglig og administrative ansvaret for tannbehandling i narkose i Tannhelse Rogaland. Vi har tilbud om tannbehandling i narkose på Haugesund sjukehus og Stavanger universitetssjukehus, og ved begge spesialisttannklinikkene. Det er særlig små barn, psykisk utviklingshemmede og TOO-pasienter som har behov for tannbehandling i narkose.

I alt ble det i 2024 gjennomført 611 tannbehandlinger i narkose. For 398 pasienter var ventetiden under tre måneder, og for 213 pasienter mer enn tre måneder. Det gjøres kontinuerlig individuelle vurderinger, slik at småbarn og de pasientene med størst behov tas inn raskere. Det er lengre ventetid for tannbehandling i narkose på sykehusene, enn på spesialistklinikkene. Det henger sammen med tilgangen på anestesipersonell og operasjonsstuer og fører til at det er de sykeste pasientene som venter lengt. Pasienter med generelle helseutfordringer kan ofte kun få narkose på sykehus. Ventetiden beregnes fra den datoen pasienten ble henvist til tannbehandling i narkose.

	Antall pasienter med ventetid over 3 mnd.	**Antall pasienter med ventetid under 3 mnd.**
Helse Fonna	15	17
SUS	91	28
Haugesund spesialisttannklinikk	95	28
Stavanger spesialisttannklinikk	197	140

Kompetanse- og fagutvikling

Rådgivning, veiledning og fagstøtte

De regionale odontologiske kompetansesentrene er tannhelsetjenestens parallell til sykehusene.

Tannlegespesialistene har deler av arbeidstiden sin avsatt til fagstøtte. De gir råd og veiledning til kollegaer i offentlig og privat tannhelsetjeneste. Allmenntannlegene henviser pasienter, eller tar kontakt med spesialistene på telefon eller e-post når de har spørsmål om diagnose eller behandling.

Hospitering

Klinisk trening er nødvendig for å tilegne seg praktiske ferdigheter. Hospitering innebærer at hospitanten er til stede og får opplæring samtidig med at pasienten får behandling. Noen ganger behandles pasienten av hospitanten under veiledning av spesialisten, andre ganger er det spesialisten som behandler pasienten med deltagelse av allmenntannlegen. Det gis også mulighet for at hospitanten tar med egne pasienter som behandles under veiledning av spesialister.

Flere tannlegespesialister tilbyr opplæring på lokal tannklinikk. Da behandler allmenntannlegen(e) egen pasientene under veiledning av tannlegespesialist.

Både ansatte i offentlig og privat tannhelsetjeneste er velkomne til å hospitere på Haugesund og Stavanger spesialisttannklinikker. TkRogaland hadde i løpet av året 14 forskjellige tannleger i hospitering i til sammen 17 dager, en tannlegespesialist i fem dager, to tannpleiere i til sammen to dager og fire tannhelsesekretærer i til sammen sju dager. I tillegg var to tannlegestudenter i til sammen fire dager, en tannpleierstudent en dag, og en tannhelsesekretærelev i ti dager. I tillegg var en av spesialist og en tannhelsesekretær på omvendt hospitering hos en tannklinikk en dag.

Spesialistkandidater

TkRogaland har ikke hatt noen spesialistkandidat i praksis i 2024.

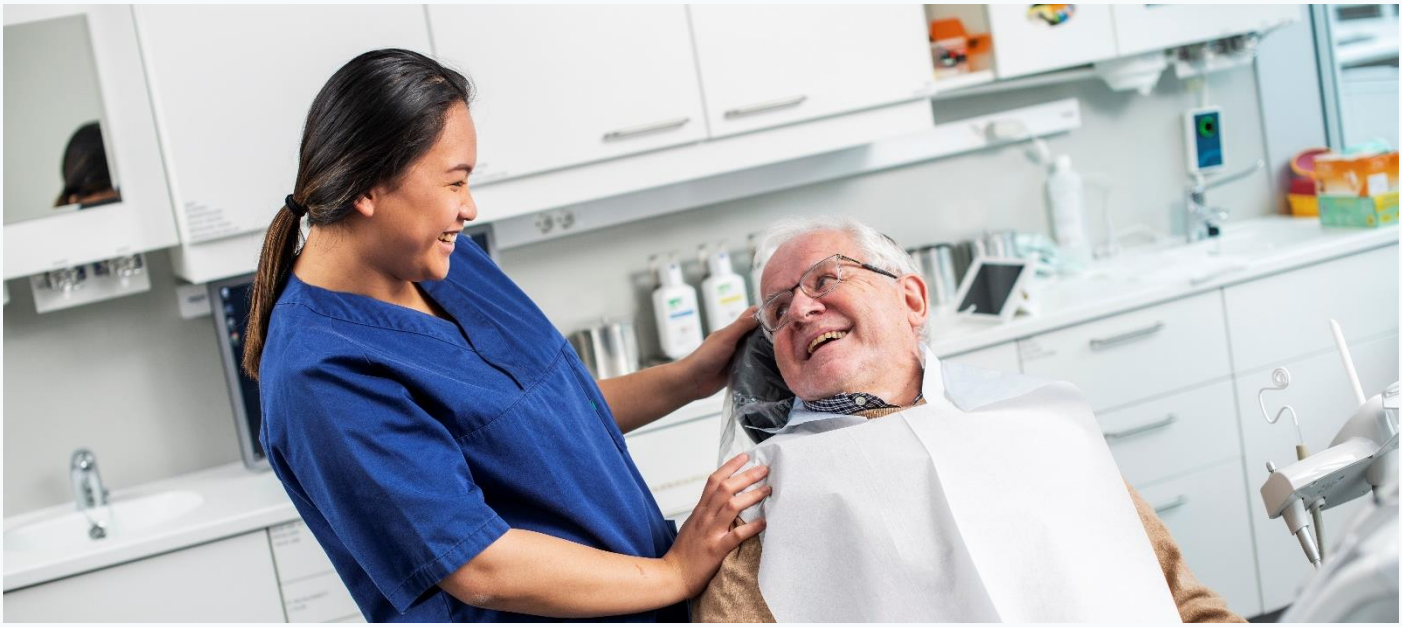

Kurs og foredrag arrangert av TkRogaland

Kompetansesenteret har de siste årene arrangert flere klinisk rettede kurs og forskningsseminar. Både for den offentlige- og private tannhelsetjenesten.

Ramsli TM, klinisk ernæringsfysiolog. *Ernæringsbehandling ved redusert oral helse*, januar 2024.

Knie LV, **Mauland EK**, spesialister i periodonti. Periodontitt og andre tilstander i periodontiet. Diagnostikk og behandling, februar 2024.

Samuelsen E, spesialist i endodonti. *Revidering av rotfyllinger*, mars 2024.

Samuelsen E, spesialist i endodonti. *Avansert arbeidskurs endo – biokeramer og nye filsystemer*, mars 2024.

Berg LM, spesialtannlege multidisiplinær odontologi. *Den komorbide pasienten*, april 2024.

Østerhus S, leder av TOO, **Lea K**, psykologspesialist og **Theodorsen K**, tannlege i TOO-team. *TOO – Faglig påfyll for tannbehandlerteam og andre interesserte*, april 2024.

Nielsen MA, spesialist i pedodonti og **Cristea C**, spesialist i endodonti. *Tanntraumer og komplikasjoner. Diagnostikk, oppfølging og behandling*, mai 2024.

Preus HR, spesialist i periodonti, PhD. *Klinisk kurs i periodontal diagnose og behandling*, juni 2024.

Samuelsen E, spesialist i endodonti. *Arbeidskurs i maskinell endodonti*, oktober 2024.

Samuelsen E, spesialist i endodonti. *Arbeidskurs i maskinell endodonti*, oktober 2024.

Storesund T, spesialist i protetikk. *Fast protetikk*, Henviserkveld i Haugesund, november 2024.

Benediktsdottir I, spesialist i kjeve- og ansiktsradiologi. *Smerteutredning og behandling*, Henviserkveld i Haugesund, november 2024.

Ramirez C, implantat-tannlege. *Rehabilitering, herunder implantatbehandling, dekkproteser*, Henviserkveld i Haugesund, november 2024.

Cristea C, spesialist i endodonti. *Multi-disiplinær vurdering og behandling*, Henviserkveld i Haugesund, november 2024.

Mauland E, spesialist i periodonti. *Kjeveortopediske problemstillinger på voksne pasienter*, Henviserkveld i Haugesund, november 2024.

Nielsen MA, spesialist i pedodonti. *CBCT henvisninger*, Henviserkveld i Haugesund, november 2024.

Volz G, spesialist i oral kirurgi og oral medisin. *Traumekasus viktigheten av tverrfaglig samarbeid*, Henviserkveld i Haugesund, november 2024.

Blindheim G, spesialist i endodonti, og Bletsa N, spesialist i kjeve- og ansiktsradiologi. *Tannskader og CBCT*, desember 2024.

Foredrag av ansatte på Stavanger- og Haugesund spesialisttannklinikk

Storesund T, spesialist i oral protetikk. *Praktisk kurs i kompositter*. Kurs for Sandnes tannhelsedistrikt, Stavanger, januar 2024.

Houlihan C, **Nielsen MK**, spesialister i pedodonti, **Møller H**, psykologspesialist og Kingsley D, fagleder folkehelse. *Kunnskapsreisen for tannhelsepersonell*. Kurs for Sandnes tannhelsedistrikt, mars 2024.

Houlihan C, **Nielsen MK**, spesialister i pedodonti og **Møller H**, psykologspesialist. *Kunnskapsreisen for tannhelsepersonell*. Kurs for TkRogaland, Stavanger, mars 2024.

Benediktsdottir I, spesialist i kjeve- og ansiktsradiologi og Aasmyr ÅW, kvalitetsrådgiver. *Informasjonsmøte med strålevernskontakter i Tannhelse Rogaland*. Webinar, mars 2024.

Pawlowski AA, spesialist i pedodonti. *Sedasjon og minimal invasiv karies behandling*. Distriktsmøte Sandnes tannhelsedistrikt, mars 2024.

Houlihan C, **Nielsen MK**, spesialister i pedodonti og **Møller H**, psykologspesialist. *Kunnskapsreisen for tannhelsepersonell*. Kurs for Nord-Rogaland tannhelsedistrikt, Haugesund, april 2024.

Pettersen E, **Heimnes B**, tannpleiere. *Klinisk fotografering*. Fagdag for tannhelsesekretærelever fra Bergeland vgs., Stavanger, april 2024.

Skjold N, klinikkleder. *Tannhelse og utenforskap*. Fagdag for tannhelsesekretærelever fra Bergeland vgs., Stavanger, april 2024.

Nielsen MK, spesialist i pedodonti. *Tannutviklingsforstyrrelser, infiltrasjonsbehandling og fissurforsegling*. Kurs for klinikker i Karmøy kommune, Karmøy, mai 2024.

Reichhelm I, spesialist i oral protetikk. *Tannhelse Rogaland sin bruk av 3D-printing i odontologi*. MetAMet workshop, Stavanger, juni 2024.

Queseth HK, tannlege i TOO-team. *Angstbehandling eller tilrettelagt tannbehandling*. Foredrag på introduksjonsdag for nye tverrfaglige team, TOO nasjonal nettverkssamling, september 2024.

Nielsen MK, spesialist i pedodonti. *Tannutviklingsforstyrrelser, infiltrasjonsbehandling, fissurforsegling og erosjoner*. Kurs for klinikkene i Ølen, Sand og Sauda, september 2024.

Løken SY, spesialist i pedodonti. *Hva er sølvdiaminfluorid (SDF)? En kort introduksjon*. Personellmøtet, Stavanger, september 2024.

Ramirez C, implantat-tannlege og Mauland EK, spesialist i periodonti. *Når ting ikke går helt etter boken*. Personellmøtet, Stavanger, september 2024.

Queseth HK, tannlege i TOO-team. *Seminar om anestesi og anestesitilvenning*. Foredrag for tannleger og tannpleiere i Sør-Rogaland, september 2024.

Nielsen MK, spesialist i pedodonti. *Oralmotorikk og spisevansker*. Foredrag for Karmøy helsestasjoner og helsestasjonsleger, Karmøy, oktober 2024.

Storesund T, Larsen H, spesialister i oral protetikk. *Når protetikk blir vanskelig*. Landsmøte NTF, Lillestrøm, november 2024.

Queseth HK, tannlege i TOO-team. *Seminar om anestesi og anestesitilvenning*. Foredrag for nyansatte tannleger og tannpleiere i Nord-Rogaland og Stavanger tannhelsedistrikt, september 2024.

Hansen TL, spesialist i oral protetikk. *Konuskonstruksjoner*. Foredrag for tannleger og tannteknikere av Proteket Academy, oktober 2024.

Queseth HK, tannlege i TOO-team. *Oppsummering av «Kunnskapsreisen», pasientkommunikasjon og traumesensitiv pasientbehandling*. Kvalitetssirkel for de offentlige tannklinikkene i Sand, Sauda og Ølen, november 2024.

Skeie IG, spesialist i kjeveortopedi. *Kjeveortopediske henvisninger*. Distriktsmøte, Sør-Jæren, desember 2024.

Forskning

I 2024 ble det gjennomført 10,3 årsverk i forskningsavdelingen, fordelt på 17 personer i ulik stillingsprosent.

Forskningsavdelingen besto i 2024 av en tverrfaglig forskningsgruppe med kompetanse innen odontologi, samfunnsvitenskap, ernæringsfysiologi, helse og medisin, idrettsvitenskap og cellebiologi. Av odontologisk personell er fire tannlegespesialister, tre tannleger og to tannpleiere.

Avdelingen har stor bredde i forskningskompetanse og inkluderer forskere med professorkompetanse, doktorgrad og tannhelsepersonell.

Antall forskningsmedarbeidere tilsatt i 2024	Antall medarbeidere	Antall årsverk
Forskere med doktorgrad	7*	4,3
Doktorgradsstipendiat	7**	3,9
Rådgiver	2	1,4
Totalt	17	10,3

* hvorav en har professorkompetanse

** hvorav tre er tannlegespesialister

I 2024 var åtte studenter tilknyttet TkRogaland, gjennom veiledning og faglig samarbeid. Dette inkluderte doktorgradsstipendiater og tannleger i spesialistutdanning.

Antall studenter tilknyttet i 2024	Antall
Doktorgradsstipendiater	7
Tannleger i spesialistutdanning	2*
Totalt	8

* en spesialistkandidat er i ferd med å fullføre doktorgradsstipendiater

Ekstern finansiering: tildelinger, søknader og aktive prosjekter

Det ble i 2022 tildelt 3 millioner kroner fra Regionale forskningsfond Rogaland til prosjektet SmartJournal for oral helse i sykehjem. Prosjektet gjennomføres i perioden 01.01. 2022 – 31.12.2024, og midlene har blant annet blitt brukt til å finansiere videre utvikling og testing av SmartJournal-verktøyet, en PhD-stilling og en koordinatorstilling.

Publisering og formidling

Vitenskapelige artikler

Bergum KH, Bull VH, Stein LM, Evensen KB. *Prisoners' perceived oral and general health and their experience with accessing, understanding and assessing health information: A qualitative study*, European Journal of Oral Sciences, 2024.

Aardal V, Willumsen T, **Evensen KB**. *Differences in anxiety, depression, and oral health-related quality of life among dental anxiety patients with and without reported abuse experience*, European Journal of Oral Sciences, 2024.

Knie LV, Leknes KN, Ying X, Lie SA, Bunæs DF. *Serum biomarker levels in smokers and non-smokers following periodontal therapy. A prospective cohort study*, BMC Oral Health, 2024.

Havnes IA, Henriksen HCB, Johansen PW, Bjørnebekk A, **Neupane SP**, Hisdal J, Seljeflot I, Wisløff C, Jørstad ML, McVeigh J, Jørgensen AP. *Off-label use of clomiphene citrate to treat anabolic androgenic steroid induced hypogonadism upon cessation among men (CloTASH) – A pilot study protocol*, MethodsX, 2024.

Mauland E, Sørensen K, Aarbu NØ, Verket A, Ellingsen SA, **Bull VH**, Gaarden RT, Lie SA, Bunæs DF. *A Cross-Sectional Study of Peri-Implant Diseases in a Random Norwegian Population: Prevalence, Risk Indicators, and Clinical Validation of Patient-Reported Outcomes*, Clinical oral implants research, 2024.

Sharma A, Blakemore A, Byrne M, Nazary M, Siroya K, Husain N, **Neupane SP**. *Oral health primary preventive interventions for individuals with serious mental illness in low- and middle-income nations: Scoping review*, Global public health, 2024.

Bryne E, **Bergum KH**, Gjedrem WG. *Improving Oral Health in Prisons (PriOH): Protocol for a Randomized Controlled Trial,* JMIR Publications, 2024.

Populærvitenskapelig formidling

Kalvø L, redaksjonelt oppslag, «PhD-samling for tannpleiere: Baner vei for fremtidens tannhelsetjeneste», Tannstikka, Utgave 1, 2024.

Bjørheim EK, populærvitenskapelig artikkel, «Innsette i norske fengsel ynskjer enkel og tydeleg informasjon frå helsepersonell», forskning.no, februar 2024.

Jokstad A, redaksjonelt oppslag, «Nasjonal nettverksgruppe for forskning og innovasjon innen oral helse», Den norske tannlegeforeningens tidende., Utgave 5, 2024.

Bjørheim EK, populærvitenskapelig artikkel, «Behandling mot betennelse i tann-kjøttet virker ikke like godt for den som røyker», forskning.no, august 2024.

Melbye EL, kronikk, «Kostråd er ikke nok for unge», Stavanger Aftenblad, september 2024.

Konferansebidrag

Pawlowski AA, Myhren L, *One size does not fit all – utvikling og utprøving av et tanntilvenningsprogram for barn med autismespekterforstyrrelser*, Presentasjon på Felleskonferansen 2024, digitalt, januar 2024.

Melbye EL, *Consumption of acidic drinks, knowledge and concern about dental erosive wear in Norwegian high school students*. Presentasjon på Keff-konferansen, Bergen, mars 2024.

Myhren L, Pawlowski A, Schwob A**, Bull VH**, *Development and evaluation of an individualized dental habituation programme for children with autism spectrum disorder*. Nettverkskonferansen, Gardermoen, april 2024.

Mauland EK, Maal MB, Sørensen K, Ellingsen SA, Bunæs DF, Gaarden RT, Lie S, **Melbye EL**, Verket A, *Complications following dental implant therapy in Norway: Prevalence, and the impact on Oral Health Related Quality of Life*, Poster på nettverkskonferansen, Gardermoen, april 2024.

Karamehmedociv E, Melbye EL, *Factors influencing the adoption of new technology among nursing home personnel: Technology Acceptance Model approach*. Poster på Nettverkskonferansen, Gardermoen, april 2024.

Karamehmedociv E, *Factors influencing the adoption of new technology among nursing home personnel: Technology Acceptance Model approach*. Presentasjon på Nettverkskonferansen, Gardermoen, april 2024.

Aarbu NØ, **Mauland EK, Bull VH**, Ellingsen SA, Sørensen K, Bunæs DF, Gaarden RT, Verket A, *Clinical validation of a survey from a randomly selected Norwegian population with dental implants*, Poster på Nettverkskonferansen, Gardermoen, april 2024.

Mauland EK, *Peri-implantat sykdommer blant tilfeldig utvalgte pasienter i Norge som er rehabilitert med tannimplantater: Klinisk validering av pasient-rapporterte data*, Presentasjon på Nettverkskonferansen, Gardermoen, april 2024.

Bergum KH, Bull VH, Stein LM, **Evensen KB**, *Prisoners' perceived oral and general health and their experience with accessing, understanding and assessing health information: A qualitative study*. Poster på Nettverkskonferansen, Gardermoen, april 2024.

Bergum KH, *Prisoners' perceived oral and general health and their experience with accessing, understanding and assessing health information: A qualitative study*. Presentasjon på Nettverkskonferansen, Gardermoen, april 2024.

Knie LV, Xue Y, Leknes KN, Xure Y, **Bull VH, Myhren L**, Bunæs DF, *Gene expression profiling in smokers and non-smokers with stage III-IV periodontitis*, Poster på Nettverkskonferansen, Gardermoen, april 2024.

Knie LV, *Gene expression profiling in smokers and non-smokers with stage III-IV periodontitis*, Presentasjon på Nettverkskonferansen, Gardermoen, april 2024.

Aardal V, Evensen KB, Willumsen T, **Bull VH**, *The complexity of dental anxiety and its association with oral health-related quality of life: An exploratory study*. Poster på Nettverkskonferansen, Gardermoen, april 2024.

Mauland EK, Neupane SP, *The influence of psychological stress and stress-related disorders in the treatment outcome of periodontitis: A systematic review and meta-analysis*. Poster på PsychoNeuroImmuonlogy Research Society PNIRS 2024 Annual Meeting, Halifax, juni 2024.

Neupane SP, *The influence of psychological stress and stress-related disorders in the treatment outcome of periodontitis: A systematic review and meta-analysis*. Presentasjon på PsychoNeuroImmuonlogy Research Society conference, Halifax, juni 2024.

Bergum KH, *Oral health status and self-reported oral health among prison inmates in Norway.* Presentasjon på ADOHTA-DHAA National Congress, Sydney Australia, oktober 2024

Melbye EL, *Assessment of the SmartJournal Intervention for Improved Oral Care in Nursing Homes – A cluster randomized controlled trial*, Presentasjon på Helsetjenesteforskningskonferansen, Gardermoen, november 2024.

Karamehmedovic E, Myhren LE, Rodakowska EW, Åstrøm AN**, Melbye EL**, *Effectiveness of the SmartJournal digital intervention on oral hygiene in nursing home residents: A cluster randomized trial*. Poster på Pasientsikkerhetskonferansen, Gardermoen, november 2024.

Karamehmedovic E, *Effectiveness of the SmartJournal digital intervention on oral hygiene in nursing home residents: A cluster randomized trial*. Presentasjon på Pasientsikkerhetskonferansen, Gardermoen, november 2024.

Andre muntlige presentasjoner

Bergum KH, *Forskningsprosjektet: Oral helse for innsette i fengsel*, Forelesning på Universitetet i Sørøst-Norge, Drammen, februar 2024.

Melbye EL, *Munnhelse og ernæring henger sammen!* Fagdag for tannhelsesekretærelever fra Bergeland videregående, Stavanger, april 2024.

Bergum KH, *Prison oral Health (PriOH)*, Forskingsnettverk for tannpleier, Stavanger, juni 2024.

Bryne E, *Funn fra Doktorgraden; et dypdykk i TOO,* Nyåpning av kompetansesenteret, Stavanger, september 2024.

Bergum KH, *Innsette i fengsel sin sjøloppleve orale helse og erfaring med helseinformasjon,* Nyåpning av kompetansesenteret, Stavanger, september 2024.

Knie LV, *Periodontal behandling hos røykere og ikke-røykere,* Nyåpning av kompetansesenteret, Stavanger, september 2024.

Karamehmedovic E, *SmartJournal – et digitalt verktøy for oral helse i sykehjem*, Personellmøtet, september 2024.

Furulund E, *Trening som terapi – Behandling av psykiske lidelser*, Schizofrenidagene, Stavanger, november 2024.

Pawlowski AA, *Autismespekterdiagnose (ASD) og tannbehandling*, Pedodontiuke for spesialistkandidater i pedodonti, Oslo, november 2024.

Andre bidrag

Bergum KH, *Innsette si sjølvopplevde orale og generelle helse, og deira erfaring med å få tak i, forstå og bruke helseinformasjon: ein kvalitativ studie*, sammendrag til Norsk forskningsnettverk for helsekompetanse – Helinor I nyhetsbrev 5/2024.

Forskningssamarbeid og nettverk

Forskningsavdelingen samarbeider med praksisfeltet i Tannhelse Rogaland i en rekke forskjellige prosjekter. Dette inkluderer både kliniske prosjekter initiert av, og i samarbeid med, spesialisttannklinikken, i intervensjoner for å teste nye tannhelsetjenester, og i folkehelseprosjekter.

TkRogaland har samarbeid med en rekke universiteter og høyskoler, både knyttet til utdanninger og forskning. Stipendiatene tilknyttet TkRogaland tar doktorgraden sin på fire forskjellige universiteter og høyskoler.

En kort oversikt over de største prosjektene

Exploring the context, mechanisms and outcomes of a dental anxiety service for torture, abuse and dental phobia patients: a realist evaluation

TOO (tortur, overgrep og odontofobi) tjenesten behandler tannbehandlingsangst og rehabiliterer tannsettet til pasienter utsatt for tortur, overgrep eller med odontofobi. Først behandles angsten hovedsakelig med kognitiv adferdsterapi, spesifikt in-vivo eksponeringsterapi, deretter behandles munnhelsen. Selv om kognitiv adferdsterapi har vis seg å være effektiv for lindring av psykiske helseutfordringer, er det lite kunnskap om hvordan denne behandlingen fungerer for den sammensatte TOO pasientgruppen og hvordan tannbehandlere tilpasser seg rollen for å drive med angstbehandling. Avhandlingen brukte realist evaluation for å undersøke hva som fungerer, for hvem, under hvilke omstendigheter, og hvorfor. Funnene, basert på intervjuer og dokumenter, viser hvordan relasjonelle og strukturelle faktorer påvirker tjenesten.

Samarbeidspartnere: Samfunnsvitenskapelig fakultet, institutt for sosialfag – Universitetet i Stavanger

Munnhelse i sykehjem

Tannhelsetjenestens kompetansesenter Rogaland har, i samarbeid med Tannhelse Rogaland og andre partnere, utviklet et digitalt verktøy for å hjelpe pleiepersonell med å ivareta munnhelsen hos sykehjemspasienter. I løpet av 2024 er det gjennomført en evalueringsstudie for å undersøke effekten av verktøyet på pleiepersonells kunnskaper, holdninger, motivasjon og atferd relatert til munnstell – og om dette kommer pasientene til gode i form av bedre munnhygiene. Data er under behandling.

Samarbeidspartnere: Institutt for klinisk odontologi – UiB, Det helsevitenskapelige fakultet – UiS, NETTOPP – UiS, Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) i Rogaland og Norwegian Smart Care Cluster (NSCC).

Oral helse hos barn fra innvandrerfamilier

Dette prosjektet vil undersøke hvordan god oral helse fremmes hos barn fra innvandrerfamilier. Forskning viser at kariesutvikling er mer fremtredende blant barn fra innvandrerfamilier. Helsetjenesten er en arena hvor god oral helse blir fremmet, men språk og kulturelle ulikheter kan skape barrierer. Helsetjenestene kan også være utformet på bakgrunn av majoritetsbefolkningen, og dermed ikke evne å møte innvandrerfamiliers behov. I møte med innvandrerfamilier kan dette påvirke hvordan god oral helse fremmes, og hvordan tidlig kariesutvikling forebygges. Prosjektet har et tverrkulturelt perspektiv, hvor kvalitative undersøkelser vil gjennomføres på norske helsestasjoner og i møte med mødre med ikke-vestlig bakgrunn. Hensikten med prosjektet er å få kunnskap som kan bidra til økt tilpasning av det helsefremmende arbeidet ved helsestasjoner knyttet til oral helse hos barn fra innvandrerfamilier.

Samarbeidspartnere: Helsevitenskapelig fakultet, Institutt for folkehelse – Universitetet i Stavanger

Autismespekterdiagnose (ASD) og tannbehandling. Utprøving av et tilvenningsprogram i den offentlige tannhelsetjenesten

Målet med prosjektet er at flere barn med ASD skal klare å gjennomføre munnundersøkelse på lokal tannklinikk. Prosjektet består av ulike deler: 1) kartlegging av offentlig tannhelsepersonell sitt kunnskapsnivå om autismespekterforstyrrelser og 2) utarbeiding og testing av et tilvenningsprogram for barn med ASD utført av tannhelsepersonell som har gjennomført et opplæringsprogram. For å undersøke effektiviteten til tilvenningsprogrammet skal det gjennomføres en randomisert kontrollert studie (RCT) hvor barna enten får tilvenning ved tannklinikk eller hjemmeopplæring med utdelte hjelpemidler.

Samarbeidspartnere: TkVestland, Universitetet i Oslo.

Tannbehandlingsangst og livskvalitet

TOO-tjenesten tilbyr angstreduserende behandling for personer utsatt for tortur, overgrep eller med odontofobi. Det er lite kunnskap om denne pasientgruppen, deres livskvalitet og orale helse, samt forskjeller mellom gruppene.

Prosjektet undersøker hva som påvirker TOO-pasientenes orale helserelaterte livskvalitet og forskjeller mellom dem med og uten overgrepshistorikk. Panoramarøntgen brukes for å analysere oral status hos pasienter som har mottatt akutt tannbehandling i narkose. Det er publisert to artikler i prosjektet, hvor den tredje er i sluttfasen.

Samarbeidspartnere: Institutt for klinisk odontologi – Universitetet i Oslo.

Oral helse for innsatte i fengsel

Prosjektet undersøker innsattes orale helse og risikofaktorer knyttet til sosiodemografiske- og økonomiske forhold, bruk av helsetjenester, tannbehandlingsangst, samt opplevelse av fysisk og psykisk helse. Studien tester også en intervensjon med motiverende intervju, for å se om innsattes orale hygiene og holdninger knyttet til munnhelsen endres. Data ble innsamlet ved tre tidspunkter, over en 12 ukers-periode, for å følge utviklingen over tid. Prosjektet gir innsikt i tannhelsen til innsatte, og hvorvidt motiverende intervju kan endre tannhelseadferd hos innsatte i fengsel. I tillegg kan studien øke forståelsen av en befolkningsgruppe det er forsket lite på.

Samarbeidspartnere: Universitetet i sørøst Norge, KORFOR, KoRus, Kriminalomsorgen-region Vest, Stavanger Fengsel, Åna Fengsel, Haugesund Fengsel, Sandeid Fengsel, Helse Fonna.

«Hvordan går det med tannimplantatene»

Tannimplantatbehandling er en vanlig metode for å erstatte manglende tenner, med 20 000-30 000 implantater satt inn årlig i Norge. Dette prosjektet undersøker pasienttilfredshet og komplikasjoner åtte år etter behandlingen. Pasienter som fikk HELFO-stønad i 2014 ble sendt et spørreskjema om deres erfaringer og oral helse. Nær 50% svarte, og noen ble også klinisk undersøkt. Det er publisert to artikler om forskningsprosjektet og en tredje er på vei.

Samarbeidspartnere: Stavanger spesialisttannklinikk (ved TkRogaland), Institutt for klinisk odontologi – Universitetet i Oslo, Institutt for klinisk odontologi – Universitetet i Bergen, TkNN og TkMidt.

Behandlingsresultat hos røykere og ikke-røykere etter periodontal behandling

Periodontitt er en betennelse i vevet rundt tennene, ofte forårsaket av plakk og tannstein, som kan føre til tannløshet hvis ubehandlet. Røyking øker risikoen for periodontitt ved, blant annet, å svekke immunforsvaret og redusere blodsirkulasjonen i tannkjøttet. Prosjektet undersøker samspillet mellom systemisk inflammasjon og kliniske parametere hos røykere og ikke-røykere under behandling for periodontitt. Dataene er basert på et doktorgradprosjekt fra 2017 med 30 røykere og 30 ikke-røykere som fikk periodontal behandling og oppfølging. Serumprøver og blodprøver ble analysert for biomarkører og mRNA, og et DNA-bibliotek ble opprettet for å forstå biologiske forskjeller mellom røykere og ikke-røykere under behandlingen.

Samarbeidspartnere: Universitetet i Bergen, UiT Norges arktiske universitet.

Kontakt

Ingvild Dommersnes, leder TkRogaland
ingvild.dommersnes@throg.no

Alf-Erik Malm, fylkestannhelsesjef
alf-erik.malm@throg.no

Adresse
Torgveien 21 B, 4016 Stavanger

Telefon
51 50 68 10

Organisasjonsnummer
986 382 496

E-post
kompetansesenteret@throg.no

Nettside
www.tkrogaland.no

Tannhelsetjenestens
kompetansesenter
Rogaland